

Provocările aduse de noile tarife la gazele naturale pentru consumatori

Suntem toți astăzi îngrijorați de faptul, vom putea achita sau nu facturile la energia termică (încălzire) cu noile tarife la gazele naturale. Pentru a face mai multă lumină pe acest subiect, **Institutul de Energetică** a decis să facă un scurt studiu comparativ între consumatorii conectați la **sistemul centralizat** de încălzire (Termoelectrica S.A) și consumatorii cu centrale **autonome** de apartament (murale). Rezultatele cu mici diferențe sunt valabile și pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de termoficare a CET-Nord S.A. din mun.Bălți.

De asemenea, în acest studiu s-a analizat și nivelul compensațiilor acordate de Guvern pentru ambele categorii de consumatori – centralizat și individual.

Astfel, estimările au fost efectuate pentru un sezon mediu de încălzire caracteristic Republicii Moldova, utilizând valorile medii de temperatură date pentru mun. Chișinău.

	Lunile sezonului de încălzire						
	oct.	noiem.	decem.	ian.	febr.	martie	apr.
Temperatura exterioară lunară medie*, °C	10.1	3.9	-0.9	-3.5	-2.5	2.6	9.5

* Conform СНиП_2.01.01-82 pentru orașul Chișinău

Se subînțelege, că de la an la an aceste temperaturi pot varia puțin fie în sus, fie în jos și respectiv va influența și rezultatele finale, dar într-o măsură nesemnificativă.

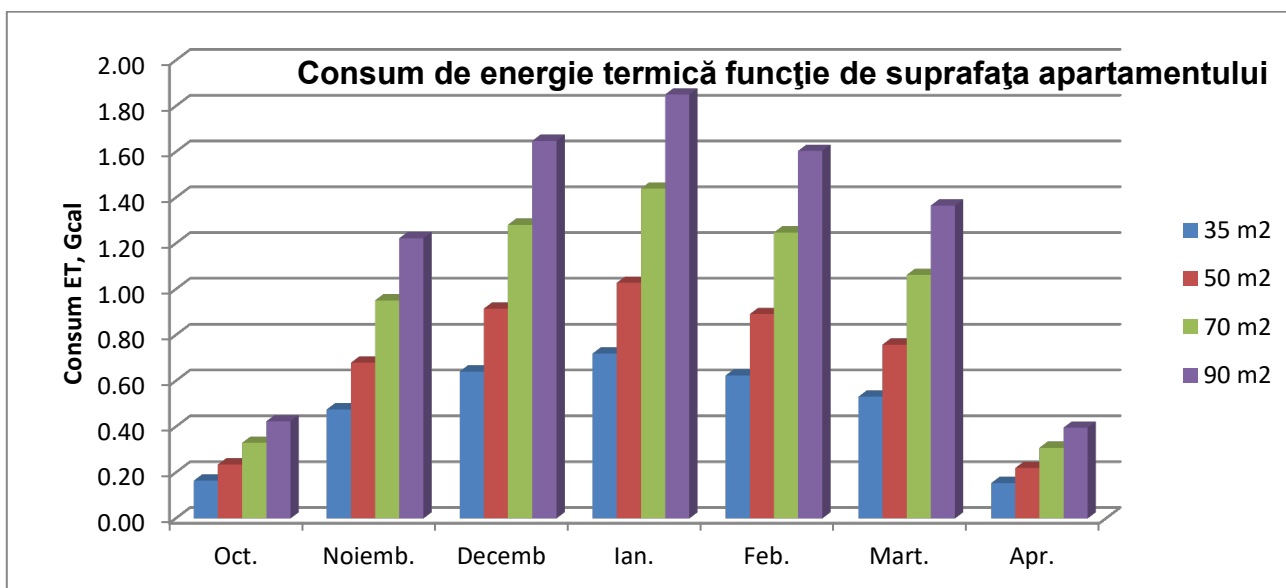
Pentru realizarea studiului s-a operat cu următoarele date:

- ✓ Consumul de energie pentru 1m² – **110kWh/an (0,0945Gcal/an)**, valoare calculată anterior în cadrul altor studii și care permite asigurarea temperaturii de 21 °C în interiorul spațiilor încălzite;
- ✓ Tariful la energia termică pentru consumatorii conectați la Termoelectrica S.A. – **1772 lei/Gcal**;
- ✓ Compensații pentru consumatorii conectați la Termoelectrica S.A. – **433 lei/Gcal**;
- ✓ Tariful la gazele naturale – **11.08 lei/m³**
- ✓ Compensații pentru primii 50m³ de gaze naturale – **4.3 lei/m³**;
- ✓ Compensații pentru următorii 100m³ de gaze naturale – **3.2 lei/m³**.

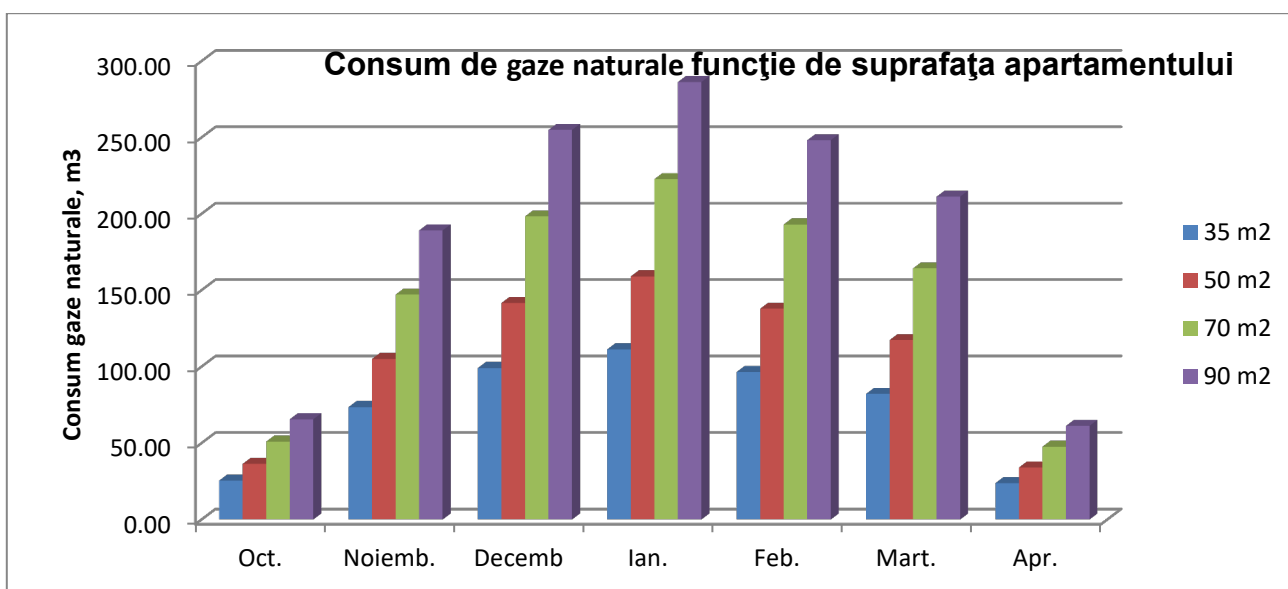
În studiu s-au analizat consumurile și costurile pentru încălzire la 4 tipuri de apartamente cu suprafețele: 35 m², 50m², 70m² și 90m², ceea ce acoperă practic majoritatea tipurilor de locuințe. Consumurile de energie termică pentru suprafețele considerate în calcul sunt prezentate mai jos:

Sezonul de încălzire	Oct.	Noiem.	Decem.	Ian.	Febr.	Martie	Apr.
Încălzire centralizată, Gcal							
Apartament 35 m ²	0.15	0.16	0.48	0.64	0.72	0.62	0.53
Apartament 50 m ²	0.22	0.24	0.68	0.92	1.03	0.89	0.76
Apartament 70 m ²	0.31	0.33	0.95	1.28	1.44	1.25	1.06
Apartament 90 m ²	0.40	0.42	1.22	1.65	1.85	1.60	1.37
Încălzire individuală, m³ gaze naturale							
Apartament 35 m ²	23.82	25.49	73.55	99.13	111.33	96.51	82.14
Apartament 50 m ²	34.02	36.42	105.07	141.62	159.04	137.87	117.35
Apartament 70 m ²	47.63	50.99	147.09	198.26	222.66	193.02	164.28
Apartament 90 m ²	61.24	65.55	189.12	254.91	286.27	248.17	211.22

Pe figura de mai jos sunt prezentate consumurile de energie termică (Gcal) pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat funcție de suprafața apartamentului.

Pe figura de mai jos sunt prezentate consumurile de gaze naturale (m³) pentru consumatorii ce au încălzire individuală funcție de suprafața apartamentului.

În cazul consumatorilor cu centrale individuale de încălzire în calcule s-a utilizat un randament mediu pe sezonul de încălzire egal cu 0.8.

Cât ar trebui să achite consumatorii pe durata sezonului de încălzire fără compensații?

Rezultatele calculelor pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat și cei care utilizează centrale individuale sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Sezonul de încălzire	Oct.	Noiem.	Decem.	Ian.	Febr.	Martie	Apr.	Total, lei
Încălzire centralizată, lei								
Apartament 35 m2	292	843	1136	1276	1106	941	273	5866
Apartament 50 m2	417	1204	1623	1822	1580	1345	390	8380
Apartament 70 m2	584	1685	2272	2551	2212	1882	546	11732
Apartament 90 m2	751	2167	2921	3280	2843	2420	702	15084
Încălzire individuală, lei								
Apartament 35 m2	282	815	1098	1234	1069	910	264	5673
Apartament 50 m2	404	1164	1569	1762	1528	1300	377	8104
Apartament 70 m2	565	1630	2197	2467	2139	1820	528	11345
Apartament 90 m2	726	2095	2824	3172	2750	2340	679	14587

Analiza datelor din tabelul de mai sus scoate în evidență, că în lipsa compensațiilor consumatorii vor scoate din buzunare sume considerabile pentru a-și achita facturile la încălzire, care pentru sezonul rece vor fi în jur de **6000 lei** pentru un apartament cu o suprafață de **35 m²** și, respectiv, în jur de **15000 lei** pentru un apartament cu o suprafață de **90 m²**. Totodată, trebuie de menționat, că la tarifele date, consumatorii sistemului centralizat vor achita cu **3%** mai mult față de cei cu sisteme autonome.

Cum va influența compensațiile acordate de Guvern reducerea costurilor pentru încălzire?

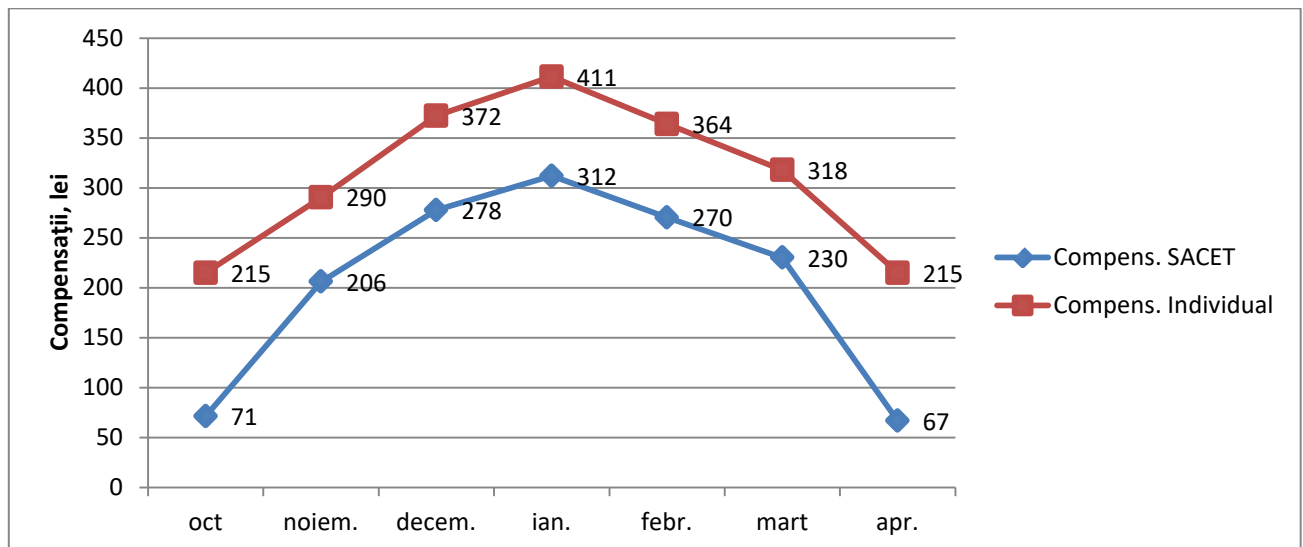
Pentru a răspunde la această întrebare au fost calculate compensațiile care vor fi acordate de Guvern pentru toți consumatorii pe fiecare lună de încălzire pentru fiecare din cele 4 suprafețe ale apartamentelor analizate. Rezultatele sunt prezentate mai jos.

a) Apartament cu suprafața de 35 m²

Estimarea costurilor achitate de consumator, reieșind din valoarea compensațiilor acordate de Guvern pentru încălzirea unui apartament cu o suprafață de 35 m² este prezentată în tabelul de mai jos:

	oct	noiem.	decem.	ian.	febr.	mart	apr.	Total, lei
Încălzire centralizată								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 35 m ² , lei	221	637	858	964	835	711	206	4432
Compensații apartament 35 m ² , lei	71	206	278	312	270	230	67	1435
Total, lei	292	843	1136	1276	1106	941	273	5866
Încălzire autonomă								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 35 m ² , lei	67	525	726	822	705	592	49	3487
Compensații apartament 35 m ² , lei	215	290	372	411	364	318	215	2186
Total, lei	282	815	1098	1234	1069	910	264	5673

Sumele compensațiilor acordate de Guvern pentru ambele categorii de consumatori din tabel sunt prezentate pe graficul de mai jos:

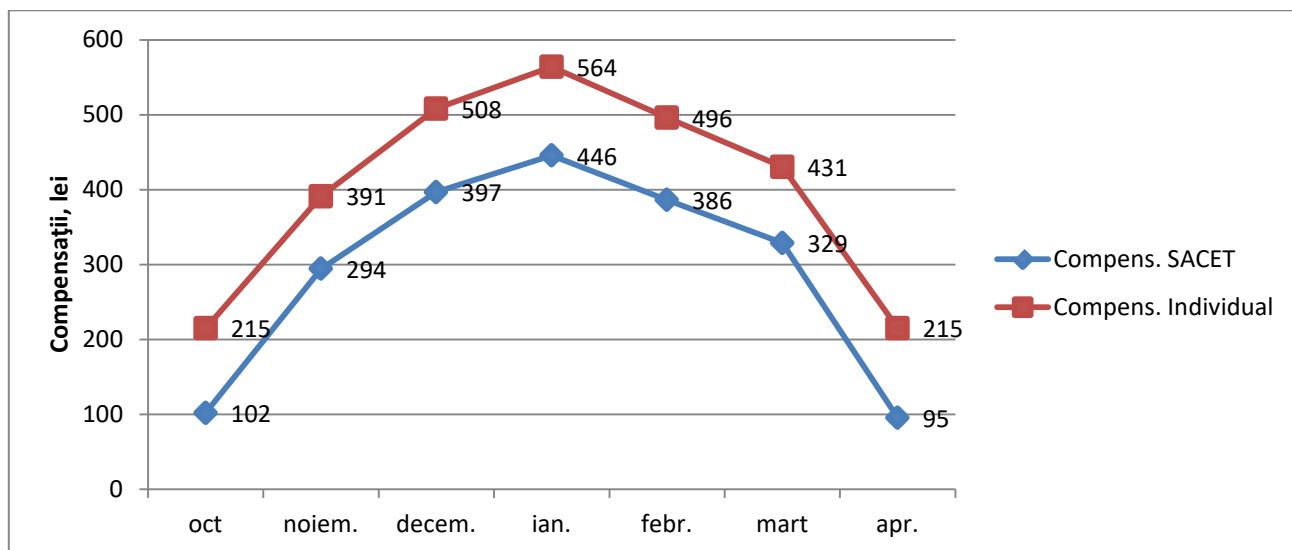
Din acest grafic este evident, că consumatorii conectați la **sistemul centralizat sunt discriminați** față de cei cu sisteme autonome de încălzire din punct de vedere al acordării compensațiilor. Această diferență pe întreaga perioadă de încălzire constituie **52%** pentru consumatorii cu apartamente ce au suprafața de 35 m², adică cele cu o cameră.

b) Apartament cu suprafața de 50 m²

Estimarea costurilor achitate de consumator, reieșind din valoarea compensațiilor acordate de Guvern pentru încălzirea unui apartament cu o suprafață de 50 m² este prezentată în tabelul de mai jos:

	oct	noiem.	decem.	ian.	febr.	mart	apr.	Total, lei
Încălzire centralizată								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 50 m ² , lei	315	909	1226	1377	1193	1016	295	6331
Compensații apartament 50 m ² , lei	102	294	397	446	386	329	95	2049
Total, lei	417	1204	1623	1822	1580	1345	390	8380
Încălzire autonomă								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 50 m ² , lei	189	773	1061	1198	1031	870	162	5284
Compensații apartament 50 m ² , lei	215	391	508	564	496	431	215	2820
Total, lei	404	1164	1569	1762	1528	1300	377	8104

Sumele compensațiilor acordate de Guvern pentru ambele categorii de consumatori sunt prezentate grafic mai jos:

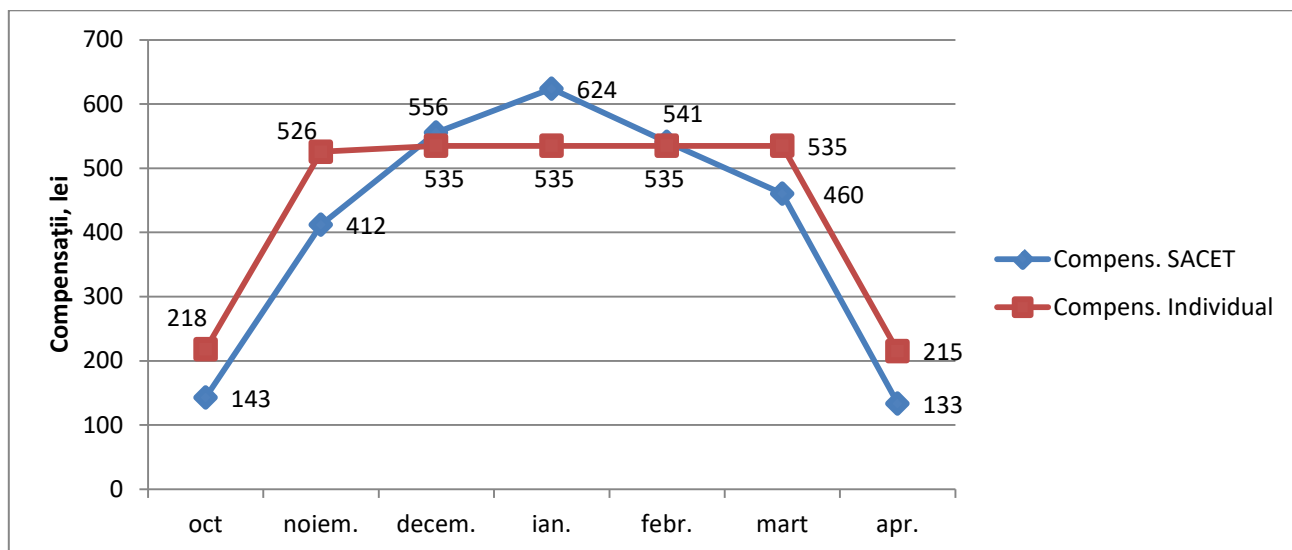
Din acest grafic este evident, că și consumatorii cu suprafața apartamentului de 50 m² conectați la **sistemul centralizat sunt discriminați** față de cei cu sisteme autonome de încălzire din punct de vedere al acordării compensațiilor. Această diferență pe întreaga perioadă de încălzire constituie **38%** pentru consumatorii cu apartamente ce au suprafața de 50 m², adică cele cu 2 camere.

c) Apartament cu suprafața de 70 m²

Estimarea costurilor achitate de consumator, reieșind din valoarea compensațiilor acordate de Guvern pentru încălzirea unui apartament cu o suprafață de 70 m² este prezentată în tabelul de mai jos:

	oct	noiem.	decem.	ian.	febr.	mart	apr.	Total, lei
Încălzire centralizată								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 70 m ² , lei	441	1273	1716	1927	1671	1422	412	8863
Compensații apartament 70 m ² , lei	143	412	556	624	541	460	133	2869
Total, lei	584	1685	2272	2551	2212	1882	546	11732
Încălzire autonomă								
Suma achitată de Consumator ul apartament de 70 m ² , lei	347	1104	1662	1932	1604	1285	313	8246
Compensații apartament 70 m ² , lei	218	526	535	535	535	535	215	3099
Total, lei	565	1630	2197	2467	2139	1820	528	11345

Sumele compensațiilor acordate de Guvern pentru ambele categorii de consumatori sunt prezentate grafic mai jos:

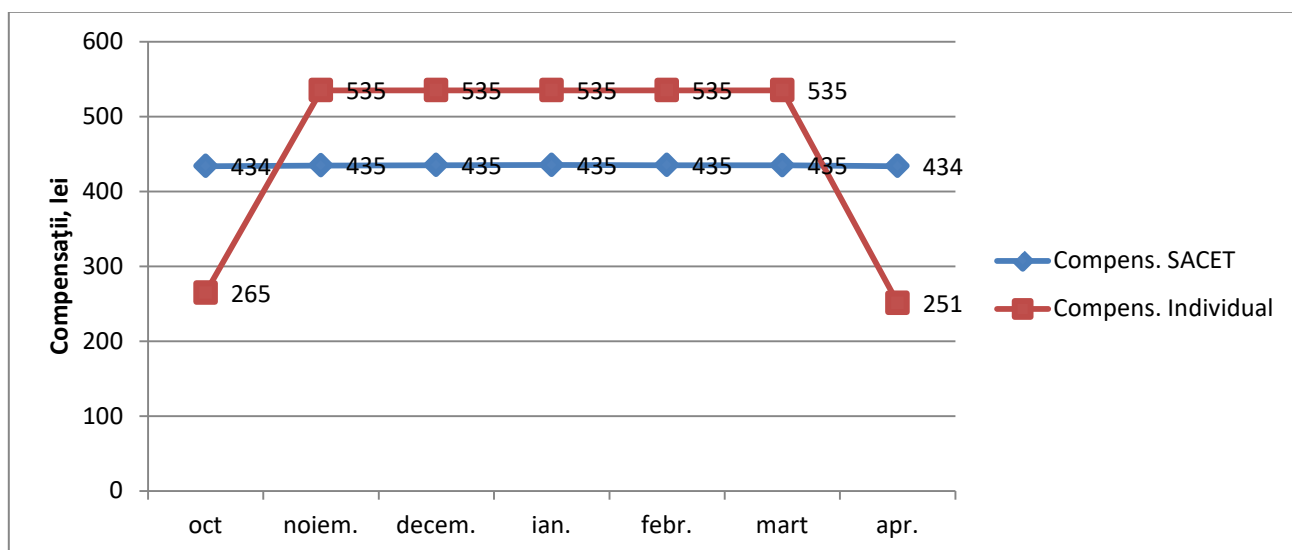
Din acest grafic este evident, că iarăși consumatorii cu suprafața apartamentului de 70 m² conectați la **sistemul centralizat sunt discriminați** față de cei cu sisteme autonome de încălzire din punct de vedere al acordării compensațiilor. Această diferență pe întreaga perioadă de încălzire constituie **8%** pentru consumatorii cu apartamente ce au suprafața de 70 m², adică cele cu 2-3 camere.

d) Apartament cu suprafața de 90 m²

Estimarea costurilor achitate de consumator, reieșind din valoarea compensațiilor acordate de Guvern pentru încălzirea unui apartament cu o suprafață de 90 m² este prezentată în tabelul de mai jos:

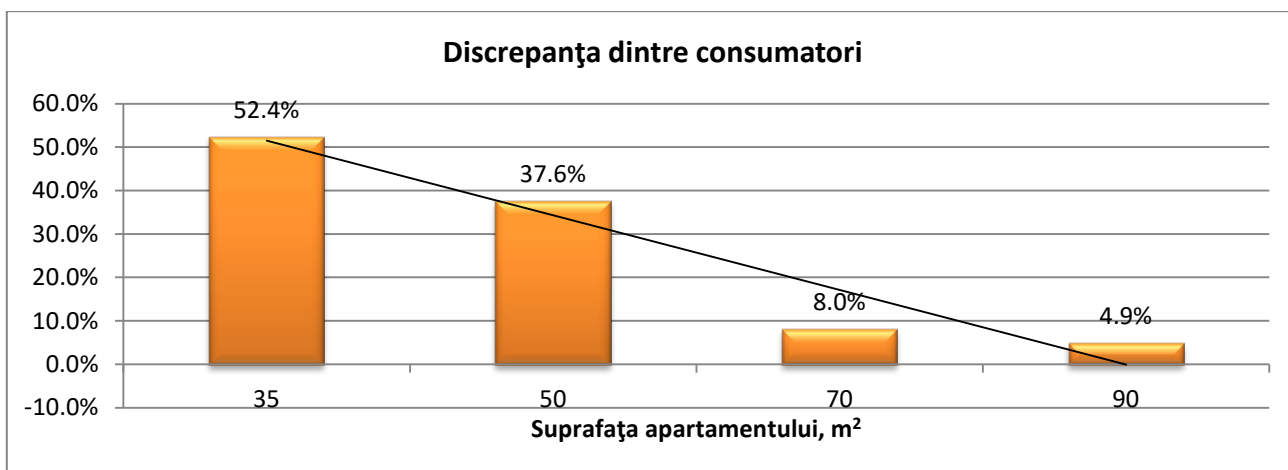
	oct	noiem.	decem.	ian.	febr.	mart	apr.	Total, lei
Încălzire centralizată								
Consumator apartament 90 m ² , lei	567	1637	2206	2478	2148	1828	530	11395
Compensații apartament 90 m ² , lei	434	435	435	435	435	435	434	3042
Total, lei	1001	2072	2641	2913	2583	2263	964	14437
Încălzire autonomă								
Consumator apartament 90 m ² , lei	462	1560	2289	2637	2215	1805	428	11396
Compensații apartament 90 m ² , lei	265	535	535	535	535	535	251	3191
Total, lei	726	2095	2824	3172	2750	2340	679	14587

Sumele compensațiilor acordate de Guvern pentru ambele categorii de consumatori sunt prezentate grafic mai jos:

Din acest grafic putem observa, că iarăși consumatorii cu suprafața apartamentului de 90 m² conectați la **sistemul centralizat sunt discriminați** față de cei cu sisteme autonome de încălzire din punct de vedere al acordării compensațiilor. Această diferență pe întreaga perioadă de încălzire constituie **5%** pentru consumatorii cu apartamente ce au suprafața de 90 m², adică cele cu 3-4 camere.

Astfel, putem constata, că indiferent de suprafața apartamentului, compensațiile acordate de Guvern pentru consumatorii cu încălzire individuală pe gaze naturale sunt mai mari decât cele pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de termoficare și discrepanța variază între 52%-5%:

Deci, mecanismul propus de compensare **nu este echitabil pentru toți consumatorii.**

Mai mult ca atât, mulți din consumatorii ce dețin **centrale individuale de încălzire** în clădirile noi construite **nu au vecinii** care să locuiască. Respectiv, acest lucru duce la un consum majorat de gaze naturale cu **40-80%** față de necesarul calculat. Acest lucru, ar însemna acordare de compensații acestor consumatori mult mai mari comparativ cu consumatorii de la sistemul centralizat și acest fapt ar fi trebuit să se ia în calcul.

Biroul Național de Statistică la capitolul cartografierii cotelor valorice a apartamentelor cu 1,2,3 și 4 camere din totalul pentru mun. Chișinău ne prezintă datele, după cum urmează în tabel (pentru anul 2019) https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Chisinau/Anuar_Chisinau_2019.pdf:

Apartamente	1 cameră	2 camere	3 camere	4 camere
Cota, %	38,8	43,8	16,2	1,2
Număr de apartamente, mii	118,6	133,9	49,5	3,7
Compensații pentru încălzire centralizată, lei	1435	2049	2869	3042
Compensații pentru încălzire autonomă, lei	2186	2820	3099	3191
Compensații pentru încălzire centralizată în total, mii lei	119134	192053	99411	7879
Compensații pentru încălzire autonomă în total, mii lei	77778	113279	46020	3542
Total compensații încălzire centralizată, mln. lei	418,5			
Total compensații încălzire individuală, mln. lei	240,6			
Total compensații încălzire, mln. lei	659,1			

Analizând datele obținute în tabelul de mai sus referitor la valoarea compensațiilor oferite pe tipuri de încălzire se poate constata cu o anumită precizie, că nivelul compensațiilor va constitui în jur de 659 mln.lei pentru consumatorii din Chișinău, inclusiv 418 mln.lei pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de încălzire.

Sunt capabili consumatorii să-și achite facturile?

În condiții normale de trai, cheltuielile pentru serviciile comunale nu ar trebui să depășească 25% din venitul familiei. De regulă, în apartamentele cu o cameră locuiește o persoană și mai rar 2 persoane. În apartamentele cu 2 camere, de regulă, locuiesc 2-3 persoane. În apartamentele cu 3 și mai multe camere locuiesc 3-5 persoane.

Însă, indiferent de numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele cu 2 și mai multe camere, venitul este adus în familie de părinți, adică 2 persoane. Deci, la estimarea capacității de plată ne vom baza pe faptul, că în apartamente cu suprafața de 35 m² venitul este asigurat de o singură persoană, în celelalte cazuri, venitul este asigurat de 2 persoane.

În calcule vom admite următoarele date de intrare prezentate în tabelul de mai jos:

	Încălzire centralizată, lei	Încălzire individuală lei	Încălzire, mediu cheltuieli lunare, lei	Apă și canalizare, lei	Apă caldă, lei	Deservire bloc	Total lună, lei
Apartamente 35 m ²	4432	3487	330	30	150	120	630
Apartamente 50 m ²	6331	5284	484	60	300	130	974
Apartamente 70 m ²	8863	8246	713	90	300	140	1243
Apartamente 90 m ²	11395	11396	950	90	450	150	1640

Din tabelul dat observăm, că pentru **Serviciile comunale** în funcție de suprafața acestuia va trebui să scoatem lunar din buzunar între **630 și 1640 lei**, aici fiind reeșalonată plata pentru încălzire pe durata întregului an. Trebuie de menționat, în aceste calcule nu sunt luate în considerare costurile pentru energie electrică, gazele pentru pregătirea bucatelor, telefon, internet, ș.a., de altfel imaginea devenea și mai conturată.

Considerând faptul, că aceste cheltuieli nu ar trebui să depășească 25% din venitul familiei putem estima, că venitul minimum trebuie să fie mai mare de **2520 lei** pentru deținătorii de apartamente cu 1 cameră de 35 m² și **6559 lei** pentru deținătorii de apartament cu suprafața de 90 m² (vezi tabelul de mai jos).

	Venit minim, lei
Apartamente 35 m ²	2520
Apartamente 50 m ²	3896
Apartamente 70 m ²	4972
Apartamente 90 m ²	6559

Din datele prezentate putem constata, că astăzi venitul minim (de cele mai dese ori pensia minimă) ar trebui să fie nu mai mic decât 2500 lei, ca beneficiarul să-și poată achita serviciile comunale și să trăiască la un nivel minim de confort.

Ținând cont de creșterea rapidă a prețurilor la toate produsele ca urmare a scumpirii resurselor energetice, este stringent necesar ca **Guvernarea să revadă salariile și pensiile**, care demult nu mai fac față prețurilor.

Sunt necesare intervenții urgente pentru ca cetățenii să poată să-și asigure un trai decent, de altfel riscăm să avem nemulțumiri în masă, ori salariile și pensiile actuale nu vor acoperi cheltuielile pentru serviciile comunale pentru o mulțime de cetățeni.

Director Institutul de Energetică,

Dr. Mihai Tîrșu